

BESLUT

2019-12-09

Dnr: 18/01710

SAKEN

P1 Dokumentär: Hästgården, 2018-05-20, 2018-05-27 och 2018-06-03, *Ekot*, P1, 2018-05-17, kl. 05.00, 05.30, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 16.45, 17.45 och 22.00, och 2018-06-20, kl. 03.00, 05.00, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 och 9.00, samt *P1-morgon*, *Studio Ett* och *Klartext*, P1, 2018-05-17, sändningar om sexualbrottsanklagad ridlärare; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Dokumentärserien *Hästgården* fälls. Programmen strider mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Inslagen i *Ekot* kl. 05.00, 6.30, 7.30, 8.00, 8.30 och 9.00 den 17 maj 2018, *P1-morgon* och inslaget i *Klartext* fälls. De strider mot kravet på opartiskhet.

Övriga sändningar frias.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Radio ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

SÄNDNINGARNA**Dokumentärserien Hästgården**

Hästgården var en dokumentärserie i tre delar som handlade om att en ridlärare, som i programmen kallades Mårten, anklagades för sexuella övergrepp på elever.

Del 1

Inledningsvis i del 1 sades bland annat följande.

I början av 90-talet dömdes Mårten till fängelse för sexuella övergrepp på flera ridelever. Men han har hela tiden hävdats att han är oskyldig; att dem som anklagade honom för övergreppen bara ville komma åt gården.

En nuvarande elev hördes säga att det fortfarande förekom rykten men att de inte var sanna. Efter det berättades att Mårten startat ridskolan i slutet av 1980-talet och sökt efter stalltjejer som kunde hjälpa honom. Flera av tjejerna bodde på gården. Bland andra de före detta stalltjejerna A och B intervjuades om livet på gården och sa att Mårten hade favoritelever som fick rida de bästa hästarna. C var en av Mårtens favoriter. Efter en tid blev C gravid och flyttade ihop med Mårten.

Det sades att B anmält Mårten för sexuella övergrepp, men att många elever och föräldrar trodde att hon ljög om övergreppen. Reportern sa att Mårten dömdes i tingsrätten för sexuella övergrepp på fem elever, varav fyra var under 15 år. Mårten och hans sambo C hävdade dock fortfarande att han var oskyldig. Tillsammans arbetade de med en ansökan om resning. Reportern sa att det vid den här tiden även kom ett tv-team till gården för att göra en dokumentär om fallet. Tv-reportrarna intervjuade bland andra A som sa att det inte kunde stämma att B blivit utsatt för övergrepp eftersom hon själv i så fall skulle ha märkt något. De hittade också uppgifter som tydde på att nämndemännen dömt Mårten på förhand. En flicka som anmält Mårten och kallades Maria sa i tv-dokumentären att hon ljugit i sin anmälan.

A sa att hon och C skött om gården medan Mårten avtjänade sitt straff och att ridskolan blomstrade när han kom tillbaka. Reportern sa att Mårten var förbjuden att delta i all ridsport, men att han överklagade beslutet om avstängning och kunde börja jobba på gården igen.

Sist sades att Mårten avböjt att vara med i dokumentären och förnekade alla anklagelser mot honom.

Del 2

Inledningsvis i del 2 sa reportern bland annat följande.

Under alla år förnekade [A] vad som hänt på hästgården och hon svek sin vän [B].

Reportern intervjuade A och B som sa att de båda blivit utsatta för övergrepp på gården, men att de aldrig pratade med varandra om det. A sa att hon hade skämts för att berätta och att hon inte ville tvingas lämna hästarna på gården. Båda sa att Mårten fick dem att säga upp kontakten med sina vänner och föräldrar. A sa att Mårten efter hand tappade intresset för henne eftersom det kom yngre flickor till gården.

En tidigare elev hördes säga att hon sett Mårten gå iväg ensam med flera tjejer och att han förgrep sig på henne minst 31 gånger när hon var på gården. En

annan tidigare elev sa att Mårten blev intresserad också av henne och de andra yngre flickorna som red på gården.

Programmet handlade sedan om att hästgården utesluts från Sveriges ridlägers riksförbund efter domen mot Mårten, men att gården snart blev medlem i föreningen igen. En företrädare för föreningen sa att det berodde på att C sagt att hon tagit över verksamheten och att Mårten inte längre skulle vara delaktig. Reportern sa att föreningen, trots att man visste att Mårten fanns på gården, marknadsförde gården som en trygg verksamhet.

En förälder intervjuades. Hon hade försvarat Mårten och låtit sin dotter, som kallades Evelin, rida på gården. Långt senare berättade Evelin att även hon blev utsatt för övergrepp. Reportern sa följande.

Det Evelin säger att hon blivit utsatt för ska alltså ha skett efter att Mårten kommer tillbaka från fängelset. Vi kommer i kontakt med fler som varit på hästgården efter att Mårten kommit tillbaka. Totalt tio tjejer berättar att de blivit utsatta för sexuella ofredanden eller grövre sexuella övergrepp efter domen. I flera fall berättar de att det handlar om penetrerande övergrepp. Övergreppen ska ha skett under mer än 20 års tid [...] De flesta har varit under 15 när de säger att de blivit utsatta. [...] De flesta har aldrig berättat för någon om övergreppen tidigare. Men i några fall bekräftar vänner och anhöriga att de som drabbats har berättat om övergreppen nära inpå när de skedde. Bara en har polisanmält. Det inleds en förundersökning som läggs ned i brist på bevis.

Sist sades att Mårten avböjt att vara med i dokumentären och förnekade alla anklagelser.

Del 3

Del 3 presenterades med en längre summering av de första två delarna. Programpresentatören sa att minst tio tjejer idag berättade om att de sexuella övergreppen fortsatte när Mårten kom ut ur fängelset. Han sa även att Mårten nekade till alla anklagelser.

I programmet intervjuades C som sa att hon hade känt till övergreppen, att hon hade hatat tjejerna på gården eftersom de försökte ta Mårten ifrån henne och att hon inte var stolt över det idag. Reportern sa bland annat följande.

Nu har [C] lämnat gården och brutit med Mårten. Hon bor idag på skyddat boende. Mårten är dömd för att ha hotat henne till livet.

Programmet handlade sedan om hur bland andra C arbetat för att få resning i Mårtens fall och om hur det gick till när tv-dokumentären från 90-talet gjordes. C sa bland annat att hon ljög för polisen, domstolen, elever, föräldrar och journalister för att skydda Mårten. Reportern frågade varför han skulle tro på henne nu. C svarade att hon inte hade anledning att ljuga för Mårtens skull längre. Reportern att Maria, som i tv-dokumentären dragit tillbaka anklagelserna mot Mårten, idag sa att hon då hade ljugit.

Reportern sa att Mårten och C senare kom att separera och att Mårten anmälades för att ha misshandlat två av deras barn och hotat C och tre grannar till livet. Mårten fälldes för hot men friades från anklagelserna om misshandel. Reporter sa också följande.

En av [C] och Mårtens döttrar skriver om sin uppväxt på gården och vad Mårten har gjort mot henne och familjen. Hon går ut med berättelsen offentligt och flera före detta stalltjejer sluter upp bakom dem. Men trots det fortsätter nya ungdomar att komma till gården. Ridförbunden [...] låter gården vara kvar i förbunden.

Därefter handlade programmet om en elev som kallades Saga och som 2012 anmält Mårten för övergrepp. Sagas mamma intervjuades och sa att Saga rymt från gården och kommit hem uppriven. Hon sa bland annat följande.

Så jag frågade bara: "Hade du kläderna på dig?" "Han fick aldrig av mig kläderna, mamma. Jag lyckades smita ändå."

Reportern sa att Mårten inte gick med på att bli intervjuad men att han sa att han var oskyldig, att han var utsatt för en komplott, att C försökte ta över gården och att alla som nu trätt fram var del i en konspiration som C låg bakom. Reportern sa också följande.

En tid efter att [C] lämnade gården inleddes en tvist om bolaget som är kopplat till hästgården. Tvisten är avgjord i tingsrätten som menar att det är [C] som äger bolaget och därmed gården.

Programmet handlade sedan igen om Saga och reportern sa bland annat följande.

I polisens förhör berättar Saga att Mårten tafsar på henne första gången när hon är 14. En sen vinterkväll, när Saga är med på ett ridläger, vill Mårten bjuda henne på glass med hallon. Saga har då fyllt 15; Mårten är nästan 60. Han drar ned henne i sängen och börjar ta på henne över hela kroppen, berättar hon. Hon vågar inte säga emot. Det är samma kväll hon flyr från gården. Mårten säger till polisen att Saga stulit från cafeterian, precis det han har sagt att [B] gjorde [...] Han säger också att Saga vill komma åt hans hästar. [...] Förundersökningen läggs ned i brist på bevis.

En granne till gården sa sedan att hon sett att en annan tjej hade fått ta över hästen som Saga hade ridit. Grannen sa att hon då var ganska säker på att denna tjej skulle bli den nästa att bli utsatt.

Inslagen i Ekot den 17 maj 2018

I inslaget kl. 05.00 sades följande av nyhetsuppläsaren.

En ridlärare som dömdes för sexualbrott mot elever på 90-talet tilläts fortsätta vara verksam av flera idrottsförbund. Nu vittnar en rad elever om att han fortsatt begå övergrepp långt efter domen. Det här framkommer i Sveriges Radios dokumentärserie *Hästgården*. Tio kvinnor säger till Sveriges Radio att de blivit utsatta för övergrepp efter domen.

Inslagen kl. 6.30, 7.30 och 8.30 var i huvudsak likalydande med inslaget kl. 05.00, med tillägget att nyhetsuppläsaren sa att en av eleverna berättade att hon blivit utsatt sexuellt från det att hon var 13 år.

I inslaget kl. 6.00 sades bland annat följande.

(Nyhetsuppläsare) – Sexbrottsdömd ridlärare fick fortsätta sin verksamhet. Elever vittnar nu om fortsatta övergrepp [...] Ja, i Sveriges Radios dokumentärserie *Hästgården* kan vi idag berätta om den ridlärare som dömdes till fängelse för sexbrott mot elever på 90-talet och hur han tilläts fortsätta vara verksam. Nu vittnar också elever om fortsatta övergrepp långt efter domen. [...] (Reporter) – I början av 90-talet dömdes ridläraren för sexuella övergrepp mot flera elever. Han stängdes av från ridsporten, men bara under två år. Han kunde fortsätta vara verksam så snart han kom ut ur fängelset. Sedan dess har hundratals barn varit på ridskolan där den dömda ridläraren funnits. Flera ridorganisationer har också låtit hästgården vara medlem. [...] Nu berättar tio tidigare elever för Sveriges Radio att de utsatts för sexuella ofredanden och i flera fall grova sexuella övergrepp efter att ridläraren dömdes. De flesta har varit under 15 år gamla. De fortsatta övergreppen ska ha börjat redan under permissioner då han tilläts komma tillbaka till gården från fängelset. Det senaste 2013, mer än 20 år efter domen.

En tidigare elev, vars röst var utbytt, hördes berätta att hon utsatts för övergrepp från 13 års ålder. Efter det sades följande.

(Reporter) – Bara en av de vi pratat med har gjort en polisanmälan. Det ledde till en förundersökning som lades ned i brist på bevis. [...] När Sveriges Radio besöker gården är ridläraren fortfarande där med ungdomar som rider. Han vill inte ställa upp på en intervju men förnekar alla anklagelser. [B] är en av dem som han dömdes för att utnyttjat sexuellt i början av 90-talet. (B) – Allt det vi gjorde för att försöka, liksom stoppa det här, eller få bort den här människan från barn – det var ju för ingenting. Han är ju tillbaka, direkt in i verksamheten.

Inslagen kl. 05.30, 7.00, 8.00 och 9.00 var i huvudsak likalydande med inslaget kl. 6.00. I inslagen kl. 8.00 och 9.00 förekom dock inget bemötande från ridläraren.

I inslagen kl. 16.45, 17.30 och 22.00 sades bland annat att tio tidigare elever vittnade om att ridläraren fortsatt begå sexuella övergrepp efter att han kommit ut från fängelset och att han nekade till anklagelserna.

P1-morgon

I programmet sades att tio tidigare elever vittnade om att en ridlärare som dömts för sexualbrott fortsatt begå sexuella övergrepp efter att han kommit ut från fängelset. Bland annat intervjuades en av reporterna som låg bakom *Hästgården* och ljudklipp ur dokumentären spelades upp. A och B hördes berätta om övergrepp. Deras namn nämndes dock inte. Reportern sa bland annat att ridläraren på 90-talet hävdade att han var oskyldigt anklagad.

Studio Ett

Programledaren sa bland annat följande.

I dokumentärserien *Hästgården* [...] har vi kunnat höra om hästtjejs utsatthet och hur en ridlärare kunnat fortsätta arbeta med unga hästtjejer trots att han varit dömd för sexuella övergrepp mot flera unga elever.

En före detta elev som kallades Lise intervjuades. Reportern sa namnet på staden utanför vilken gården låg och bland annat följande.

Vad hon inte visste när hon började jobba på den nya hästgården var att ridläraren Mårten tidigare var dömd för sexuella övergrepp [...] bland annat för att han haft fullbordade samlag med barn under 15 år. [...] Flera elever som varit på gården berättar nu om fortsatta övergrepp av Mårten som ska ha skett även långt efter domen.

Den tidigare eleven sa att också hon blivit utsatt för övergrepp. Programledaren sa att Mårten förnekade alla anklagelser.

Inslaget i Klartext

I inslaget uppgavs att en ridlärare som dömts för att ha begått sexbrott sades ha begått nya sexbrott efter domen mot honom. Det sades att ridläraren själv sagt att han var oskyldigt dömd, att vissa av föräldrarna trodde på honom och att flera elever sa att han begått nya sexövergrepp.

Inslagen i Ekot den 20 juni 2018

I inslagen sades att polisen inlett en förundersökning om våldtäkt mot barn mot den ridlärare som i *Hästgården* anklagats för att ha begått sexuella övergrepp mot elever. Det sades att ridläraren inte formellt var delgiven misstanke om brott och att han nekade till anklagelserna. I vissa av inslagen sades att polisen försökte få tag på ridelever som kan ha blivit utsatta på hästgården. I inslagen kl. 03.00, 6.00, 7.00, 8.00 och 9.00 hördes B säga att hon hoppades att fler skulle våga berätta.

ANMÄLAN

Sändningarna har anmälts av den ridlärare som i *Hästgården* kallades Mårten. Han har sammanfattningsvis anfört följande.

Opartiskhet

Dokumentärserien byggde på lögnar, inte på verkliga händelser. Källorna till lögnerna är anmälarens dotters blogg och en annan blogg samt en tidningsartikel som senare fälldes av Pressens Opinionsnämnd. Det som presenterades i *Hästgården* var liksom det som togs upp i den kritiserade artikeln anklagelser som ligger cirka 30 år tillbaka i tiden. Det måste starkt ifrågasättas om reportrarna gjort ett eget opartiskt researcharbete när det så tydligt framgår att de valt de två bloggarnas vinkling och perspektiv.

Sveriges Radio (SR) presenterade, utan att kontrollera riktigheten av den, C:s helt omgjorda historieskrivning och manipulerade därmed på ett skickligt sätt lyssnarna att tro på hennes berättelse. Programmakarnas syfte var att ge C, som framställdes som offer, och de övriga ”offren” upprättelse samt att visa att domen från 1991 var riktig. De uttryckte sig utifrån att de tagit ställning för att C:s bild av anmälaren var sann. Det är oförenligt med ett neutralt förhållningssätt.

SR tog ställning för dem som genom att framställa anmälaren så negativt de kan och utifrån en oförsonlig fientlighet mot anmälaren alienerat honom från hans barn, utan att detta berördes med ett enda ord.

Hänvisningen i *Hästgården* till att anmälaren skulle ha uttalat att det är fråga om en komplott utvecklades inte en enda gång med att anmälarens dokumentation i form av offentligt tillgängliga inlagor till tingsrätten omnämndes, vilket var klandervärt.

Anmälaren har ej beretts tillfälle att bemöta de djupt felaktiga påståendena om brott. Anmälaren kontaktades under hösten 2017 av SR:s reporter och erbjöd honom att ta del av dokument för att få insikt om de verkliga sakförhållandena. Reportern var ointresserad av detta. Det utgör bakgrunden till att anmälaren avvisade erbjudandet att medverka.

Saklighet

Viktiga uppgifter om centrala egenintressen utelämnades i programserien. Att C och hennes allierade arbetat för att hon och en av döttrarna skulle ta över hästgården förtegs. SR underlät att berätta den verkliga, dokumenterade och relevanta bakgrunden om vårdnadstvister, domstolstvister gällande övertagande av ridanläggningen, C:s falska anklagelser om misshandel och hot, liksom många helt ogrundade anmälningar om vanskötsel av hästarna. Anmälaren frågar sig om skälet kan vara att verkligheten fick ge vika för en bra berättelse.

De övergrepp som påstods ha inträffat för snart 30 år sedan har inte ägt rum idag heller. I en tv-dokumentär från 90-talet ifrågasatte en docent i straffrätt på mycket goda grunder anmälarens skuld. I material från förundersökningen framgick att poliser hade talat om för flickorna vad de skulle säga och intervjuade nämndemän sa att de dömt på förhand. Detta utelämnades i *Hästgården* och dokumentären nämndes inte vid namn. Inga kontrollerbara och tillförlitliga källor angavs i *Hästgården*, trots anspråken på att motbevisa tv-dokumentären som gav anmälaren upprättelse.

Det sades att anmälaren 1991 var anklagad för fullbordade samlag med barn. Anmälaren dömdes emellertid inte för att ha våldtagit en enda flicka.

Inget av de tio påstådda nya offren framträdde i *Hästgården*. Inte någon berättade

om en enda konkret övergreppshändelse. De ”offer” som presenterades i *Hästgården* dateras till tiden innan anmälaren dömdes. Bara en ny flicka, Saga, presenterades. Om Saga antydde att hon skulle ha blivit utsatt av anmälaren under 2013. Sagas mamma berättade att hon ställt den ledande frågan till Saga om hon hade haft kläderna på sig. Saga hade då svarat: ”han fick inte av dem”. Detta var en hörsägenuppgift. Eftersom det på ett mycket tendentiöst sätt suggererades att något skulle ha hänt tolkades det av de flesta som att övergrepp faktiskt skett. Sagas polisanmälan mot anmälaren lades ned i brist på bevis.

Evelins påstådda övergrepp härrör till tiden innan anmälares fängelsevistelse. Hon ska ha berättat om att hon utsatts först två decennier efter att de påstådda övergreppen ska ha skett.

A beskrev i tv-dokumentären från 90-talet hur hon och B delade sovrum och i stort sett hela tiden var i varandras närhet. Därför, förklarade A, var B:s anklagelser mot anmälaren grundlösa. Efter 27 år har A ändrat sig helt och hållet.

Maria tog tillbaka alla sina anklagelser mot anmälaren i tv-dokumentären. I *Hästgården* påstods hon ha återtagit sitt återtagande. Hon ville inte bli autentiskt dokumenterad, vilket är anmärkningsvärt. De påstådda övergreppen ligger också i detta fall 27 år tillbaka i tiden.

Programmakarna har ansett B som ett sanningsvittne, vilket på goda grunder kan betvivlas. Det var efter att anmälaren sagt upp B som hon tillsammans med fyra andra flickor anklagade honom för våldtäkt.

Övergrepp antydde på ett suggererande sätt. C:s bästa vän som fram till för några år sedan var granne med anmälaren sa i *Hästgården* att hon från sitt hus kunde iaktta vem som fick klappa och ta över den fina hästen och att denna flicka skulle bli nästa offer.

Reportern påstod att anmälaren dömts för att ha hotat C till livet. Anmälaren har aldrig dömts för något sådant och har inte uttalat några dödshot. Av 24 falska anklagelser som riktades mot anmälaren 2012, tog åklagaren upp fyra till åtal. Dessa gällde misshandel, skadegörelse och olaga hot. Åtalpunkterna gällande misshandel och skadegörelse ogillades. De nedlagda anklagelserna och åtalpunkterna nämndes inte i *Hästgården*.

Ridskolan påstods ha varit igång när programserien gjordes. Det var felaktigt. Verksamheten är nedlagd sedan våren 2017. Vidare påstod A att anmälaren kom hem till en ridskola som blomstrade när han kom ut ur fängelset. Sanningen är att ridskolan och hästarna då var i mycket dåligt skick.

I *Ekot* framhölls det som sanning att tio elever utsatts för övergrepp efter att anmälaren avtjänat sin dom. I själva verket var det inte sant. Utgångspunkten var de nästan 30 år gamla falska anklagelserna. Inga av de påstådda offren presenterades. Nyhetsinslagen i *Ekot* bevisar tvärtom att det inte fanns några ”nya offer” som det gång på gång sades i *Hästgården*. Varför skulle i så fall polisen försöka få tag på elever som kan ha blivit utsatta på gården? Och varför skulle B i så fall hoppas att fler skulle berätta och att hon genom sin berättelse skulle ge mod till andra? Om det verkligen hade funnits tio nya offer hade polisen inte behövt efterlysa kontakt med några som kunde ha blivit utsatta.

Respekt för privatlivet

Anmälaren blev i *Hästgården* klart utpekad som sexualbrottsling, våldsman och maktfullkomlig. På en blogg som för fram anklagelser mot anmälaren benämns han med initialen i sitt efternamn och i kommentarer på sociala medier pekas anmälaren ut med namn. I programserien nämndes, om anmälaren hört rätt, hans efternamn.

Mot den konstruerade bilden av den monstruöse ridläraren som drar fördelar av stalltjejs beroendeförhållande och utnyttjar tystnadskulturen, vilken framlades med en skickligt suggererande dramaturgi, musik och klippning, har anmälaren som vanlig människa haft små chanser att bli hörd. Anmälaren har inte begått något brott. Den stress och det lidande sändningarna orsakat honom har varit enorma.

Övriga uppgifter

Som stöd för sin kritik har anmälaren fört fram en rad uppgifter om olika ekonomiska och personliga förhållanden. Granskningsnämnden har tagit del av uppgifterna, men de återges inte i detta beslut.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att sändningarna överensstämmer med de aktuella bestämmelserna och anför i huvudsak följande.

Opartiskhet

Hästgården var en komplex berättelse om tystnadskultur, gruppsyck och maktmissbruk som skildrade hur det gick till när en ridlärare, som dömdes för övergrepp på elever redan 1991, kunde fortsätta med sin ridskoleverksamhet i decennier. Denna kritiska infallsvinkel framgick redan i inledningen.

Frågan om hur vuxna och idrottsvärlden skyddar eller inte skyddar barn och unga från risken att utsättas för sexuella ofredanden och övergrepp är viktig att belysa. SR har valt att i dokumentärserien rapportera om en enskild hästgård för att synliggöra de system och mekanismer som möjliggör övergrepp. Det handlar

om utsatta barn i beroendeställning och med svaga eller inga fungerande sociala skyddsnät. SR har på så sätt blottlagt en systematik som möjliggjort ett långvarigt missförhållande.

Utgångspunkten för rapporteringen var inte som anmälaren gjort gällande de bloggar som behandlat händelserna på gården. Arbetet med dokumentärserien inleddes i januari 2017. SR har gjort en omfattande research och haft kontakt med omkring 200 personer med kunskap om gården. Det handlar om personer som ridit eller haft barn som ridit på gården, grannar och personer i ridsportorganisationer. SR har också gått igenom skriftlig dokumentation från flera rättsfall och tidigare medierapportering kring gården.

Ridläraren har inte gett reportrarna någon dokumentation att ta del av. Däremot har han flera gånger återkommit till att reportrarna ska titta på tv-dokumentären om fallet och två bloggar. Anmälaren har bett reportrarna att läsa en tidningsartikel om honom såväl som underlaget till de rättsfall han varit inblandad i. Reportrarna har tagit del av allt ovanstående. Även andra uppgifter som anmälaren lämnat har reportrarna tagit del av och kontrollerat mot dokumentation och källor. Detta gäller bland annat uppgifter från anmälaren om att de som nu vittnar om övergrepp gör det för att hans före detta sambo C övertalat dem till det för att hjälpa henne att ta över gården.

SR är väl införstått med att det förelegat en konflikt mellan anmälaren och C. SR har därför lagt särskilt stor vikt vid att kontrollera de uppgifter som kommit från C mot andra källor. Den före detta sambon är emellertid en central person i berättelsen om händelserna på hästgården. Hon är den, förutom anmälaren, som befunnit sig längst på gården. Hon stod under lång tid vid anmälares sida och var en ledande figur i processen att rentvå honom. I programmen framfördes kritik mot C:s agerande bland annat från B och från Evelins mamma. Det ställdes kritiska frågor till C om hennes roll och ansvar.

För transparensens skull redovisades i dokumentären att C och anmälaren har haft en äganderättstvist om gården. SR har valt att inte ta upp övriga delar kring C och anmälares förhållanden i detalj eftersom de bedömdes ligga utanför granskningen av hur barn kan utsättas för sexuella övergrepp på en ridskola.

Anmälaren har under årens lopp framfört att det återkommande riktas anklagelser mot honom om sexuella övergrepp i syfte att ta över gården eller hästarna. 1991 menade han att de som drev komplotten mot honom var B och föräldrar till elever. 2013 ska det ha varit Saga som ville åt hästar och i anmälan anför nu att C gör samma sak. SR har dock funnit att det i flera av fallen där kvinnor vittnar om övergrepp efter domen finns personer i deras närhet som hört om övergreppen i nära anslutning till dem. I ett par fall finns dokumentation som är gjord i närtid till att övergreppen ska ha skett. Detta motsäger att uppgifterna ska ha hittats på i en konspiration att ta över gården.

Under arbetet med dokumentärserien gjordes upprepade försök att få anmälaren att ställa upp på en intervju. Reportrarna besökte honom flera gånger under sommaren och hösten 2017 och pratade om innehållet i dokumentärserien. Han ville dock inte ställa upp på någon formell intervju. Utöver det har reportrarna under 2018 sökt anmälaren per telefon upprepade gånger. I samtalen framfördes tydligt vilka anklagelser mot honom som SR avsåg att publicera. Anmälaren har fått flera chanser att bemöta kritiken, vilket han avböjt.

I sändningarna framgick tydligt att ridläraren inte ville ge någon kommentar men att han nekade till alla anklagelser. Det redovisades därutöver för hur ridläraren ställde sig till anklagelserna som riktades mot honom i samband med domen 1991. Inledningsvis i *Hästgården* hördes också röster som ställde sig bakom ridläraren och tvivlade på anklagelserna.

Saklighet

Alla tio kvinnor som vittnar om övergrepp efter domen 1991 har beskrivit likartade händelser eller gett samstämmiga bilder av det som hände på ridskolan. SR har bland annat mot den bakgrunden bedömt att kvinnorna är trovärdiga, men även andra faktorer har spelat in. I flera fall har kvinnornas berättelser bekräftats av personer i deras närhet som hört talas om övergreppen i nära anslutning till att de ska ägt rum. I ett par fall finns olika typer av dokumentation som stärker berättelserna. I ett fall finns en polisanmälan och förundersökning. Det rörde sig inte om så kallade bortträngda minnen.

Anmälaren har framfört att SR i dokumentärserien felaktigt påstod att han var dömd för våldtäkt. Det stämmer inte. I programserien redovisades exakt vad anmälaren dömdes för. Ridläraren dömdes 1991 för sexuella övergrepp på fem av sina elever. Dessa rubricerades som sexuellt utnyttjande, sexuellt umgänge med barn och sexuellt ofredande.

De kvinnor som presenterades som nya offer var inte desamma som anmälaren dömdes för att ha utsatt för övergrepp 1991. Det var tio nya kvinnor som samtliga berättade om hur de utsatts efter att anmälaren dömdes. Det var tydligt för lyssnaren att A, B, Maria och ytterligare två tidigare elever som intervjuades talade om händelser som skedde i slutet av 80- och början av 90-talet. Evelin, Saga och ytterligare en elev talade om händelser som inträffat efter det att ridläraren dömdes. SR har därutöver talat med och intervjuat ytterligare sju tjejer som uppgett att de utsatts för övergrepp efter det att ridläraren dömdes.

SR har medvetet valt att vara återhållsamt med detaljer kring de olika övergreppen. När det gäller eleven Sagas polisanmälan från 2013 redogjordes tydligt att förundersökningen lades ner. Det sades inte i programmen att Sagas polisanmälan gällde våldtäkt.

I dokumentärserien redogjordes för innehållet i den tv-dokumentär från 90-talet

som anmälaren hänvisar till och för att journalisterna som gjorde dokumentären kom fram till att anmälaren kunde vara dömd på förhand. Det är dock rättsväsendets uppgift att döma eller frikänna. Dokumentären fälldes senare av granskningsnämnden för ensidighet.

Anmälaren har fört fram att det var fel att i dokumentärserien påstå att han dömts för att hotat C till livet. Av domen från 2014 framgår att han dömdes för olaga hot efter att han sagt att han skulle ”döda hela byn” under ett telefonsamtal med en granne. Det ansåg domstolen innebära att han hotat såväl grannar som C. SR hade således grund för uttalandet.

Uppgiften i *Ekot* den 20 juni 2018 om att en förundersökning inletts mot anmälaren kom från polis och åklagare. Det framgick tydligt i inslagen att anmälaren inte var delgiven misstanke om brott och att han nekade till anklagelserna. Det sades också att polisen försökte komma i kontakt med elever som ska ha blivit utsatta för övergrepp på hästgården. Detta stödjer, enligt anmälan, anmälares påstående att det inte fanns ytterligare elever som vittnade om övergrepp utöver de som anklagade honom 1991. Det stämmer inte. SR lämnar naturligtvis inte ut information om källors identitet eller annat material till polisen.

Respekt för privatlivet

SR har så långt som det varit möjligt avidentifierat anmälaren i samtliga sändningar. Av hänsyn till anmälares privatliv har hans namn och röst bytts ut, även rösten från de tv-inslag han medverkade i på 90-talet. De medverkande hade till övervägande del utbytt namn och röster. Namnet på ridskolan nämndes inte och inte heller var den låg. Det refererades inte någon gång till de bloggar anmälaren hänvisat till och SR valde att inte heller uppge namnet på tv-dokumentären där fallet granskades. Det stämmer inte att anmälares efternamn förekom i sändningarna.

A, B och C medverkade med sina egna förnamn och röster. A och B var mycket unga då de vistades på gården. SR gjorde bedömningen att deras röster och namn flera decennier senare inte skulle leda till ett utpekande av anmälaren. Vad gäller C är hennes förnamn ett av Sveriges vanligaste. Hon hördes endast i *Hästgården* och inte i någon av de andra sändningarna. Hennes röst skulle möjligen kunnat ha identifierat anmälaren, men endast för en mycket begränsad krets. Det var av vikt att C medverkade i egen person eftersom hon hade en central roll i berättelsen. Om hennes namn och röst hade bytts ut skulle det ha kunnat uppfattas som att SR skyddade henne från den kritik som riktades även mot henne.

SR anser att det var högst relevant för framställningen att berätta om domen från 1991 med anledning av den rad av nya anklagelser om övergrepp som ska ha skett även efteråt. De övergrepp som de intervjuade vittnade om ska ha skett

i samma miljö, av samma person och under lång tid. De ska vidare ha skett i samband med hans yrkesutövning där han haft en klar maktposition gentemot sina elever. Det var även relevant att ta upp domen från 1991 för att kunna problematisera kring hur ridläraren kunde få fortsätta vara verksam trots att såväl vuxna som flera ridsportorganisationer känt till att han var dömd för sexualbrott mot barn på ridskolan.

Maktmissbruk mot personer i beroendeställning är ett allmänt problem inom idrotten och av stort samhällsintresse. Det är en del av SR:s granskande uppdrag att åskådliggöra problem av den här karaktären. I den mån det har uppkommit ett intrång i anmälarens privatliv anser SR att det var motiverat av ett allmänt intresse.

Det kan även nämnas att anmälaren tidigare sökt offentligheten, bland annat i samband med domen 1991 då han försökte rentvå sig själv i media. Han har vid flera tillfällen under 90-talet medverkat i media med sitt fullständiga namn.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Kravet innebär bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

FRÅGAN OM ÅTERKALLELSE

Under handläggningen av ärendet har anmälaren avlidit.

Anmälares dödsbo har återkallat såväl anmälan som den fullmakt som anmälares lämnat till sitt ombud.

Granskningsnämnden är för sin prövning av frågor om opartiskhet och saklighet inte beroende av att någon enskild har anmält sändningen. Följaktligen utgör det förhållandet att en anmälares dödsbo återkallat anmälan inte hinder mot att sändningen prövas. Av samma skäl utgör en anmälares död i sig inte heller ett hinder mot en prövning.

Nämnden ska alltid pröva anmälningar som berör en enskilds personliga intressen, enligt Myndigheten för press, radio och tv:s instruktion. Nämnden får emellertid pröva frågor om intrång i en enskilds privatliv endast om den enskilde skriftligen har medgett det. Anmälares har i detta ärende lämnat ett sådant medgivande och dessutom angett att han vill att ärendet ska prövas även om han skulle avlida under tiden ärendet handläggs hos nämnden. Ett medgivande av sådant slag kan inte återtas av den enskildes dödsbo.

Nämnden noterar att dödsboet återkallat ombudets fullmakt.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Dokumentärserien Hästgården

Hästgården var en kritisk granskning av förhållandena på den aktuella gården och av den ridlärare som på 1990-talet dömdes för sexualbrott mot flera elever, med anledning av att det riktats nya anklagelser om sexuella övergrepp mot honom. Fokus ägnades också åt frågan om hur ridläraren kunde få återgå till verksamheten efter sitt fängelsestraff och vilket ansvar ridsportföreningar hade för detta. En sådan utgångspunkt ligger i linje med SR:s uppdrag att kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter och

organisationer och strider inte i sig mot kravet på opartiskhet. Granskningsnämnden anser inte heller att framställningen i övrigt strider mot detta krav, eftersom det i alla tre delar i dokumentärserien framkom att ridläraren tackat nej till att medverka och att han nekade till anklagelserna. I programmen hördes också andra personer säga att de inte trodde att anklagelserna var sanna.

Framställningen byggde till stor del på de tillfälligt medverkandes egna upplevelser. Det förhållandet att flera av dem, inom ramen för sina personliga berättelser, förde fram olika påståenden om förhållandena på gården såväl som anklagelser mot anmälaren medför inte att SR har åsidosatt kravet på saklighet.

Enligt nämndens mening var beskrivningen i del 3 av *Hästgården* att anmälaren dömts för att ha dödshotat C något missvisande. Av handlingarna i ärendet framgår att han dömdes för att i ett telefonsamtal med en granne ha sagt att han skulle döda hela byn (och därmed även C). Uppgiften hade dock inte sådan betydelse för framställningen att den innebär att programmet strider mot kravet på saklighet. Vad anmälaren i övrigt har anfört medför inte heller att programmen strider mot kravet på saklighet.

När det gäller frågan om respekt för privatlivet anser nämnden att anmälaren var möjlig att identifiera i programmen, dels eftersom vissa medverkande deltog med sina egna röster och förnamn, dels eftersom anmälaren sedan 1990-talet får antas vara känd för en krets av personer. Anmälares efternamn nämndes dock inte i *Hästgården*, vilket anmälaren gjort gällande.

Anklagelserna om brott och uppgifterna om att anmälaren tidigare dömts för sexualbrott och hot innebar ett intrång i hans personliga integritet. Det finns naturligtvis ett betydande intresse av att frågor av det slag som togs upp i programmen blir belysta. Enligt nämndens mening kan det emellertid inte anses ha förelegat ett oavvisligt allmänt intresse som motiverade intrånget i anmälares privatliv. Att anmälaren var verksam som ridlärare innebär inte att han hade en sådan ställning i samhället som motiverar intrånget. Programmen strider därför mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Inslagen i Ekot

I inslagen kl. 05.00, 6.30, 7.30, 8.00, 8.30 och 9.00 den 17 maj 2018 fördes det fram anklagelser mot anmälaren om sexualbrott, utan att det redogjordes för hur han ställde sig till anklagelserna. Eftersom anmälares inställning var känd för SR men inte redovisades strider dessa inslag mot kravet på opartiskhet.

Övriga inslag i *Ekot* den 17 maj och inslagen den 20 juni 2018 strider inte mot kravet på opartiskhet. Inte något av de granskade inslagen i *Ekot* strider mot kravet på saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

P1-morgon

I programmet fördes det fram anklagelser mot anmälaren om sexualbrott. Den intervjuade reportern sa förvisso att anmälaren på 1990-talet hävdade att han blivit oskyldigt anklagad, men det redogjordes inte för hur anmälaren ställde sig till de nya anklagelserna. Programmet strider därför mot kravet på opartiskhet.

Programmet strider däremot inte mot kravet på saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Inslaget i Klartext

I inslaget sades anmälaren ha begått nya sexualbrott efter domen mot honom. Det sades att anmälaren sagt att han var oskyldigt dömd för sexuella övergrepp på 1990-talet, men det uppgavs däremot inte hur anmälaren ställde sig till de nya anklagelserna. Inslaget strider därför mot kravet på opartiskhet.

Inslaget strider däremot inte mot kravet på saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Studio Ett

De invändningar som anmälaren fört fram innebär inte att programmet strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Övrigt

Granskningsnämnden prövar om innehållet i radio och tv följer de regler som gäller för sändningarna. Det ingår inte i nämndens uppgift att pröva omständigheterna kring tillkomsten av ett program eller inslag. Anmälares kritik i denna del lämnas därför utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Pia Rehnquist efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Rasmus Johansson